RR 2026-58

Från:	Registratorn <Registratorn@riksbank.se>
Skickat:	den 2 mars 2026 14:20
Till:	Registratorn
Kopia:	Gjellan, Karin; Norman Amanatidou, Maria
Ämne:	[extern] Remiss: Riksbankens föreskrifter och allmänna råd om företag av särskild betydelse för betalningar i kris och vid höjd beredskap
Bifogade filer:	Missiv - Remiss om Riksbankens förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om företag av särskild betydelse för betalningar i kris och vid höjd beredskap.pdf; Remisspromemoria - Förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om företag av särskild betydelse för betalningar i kris och vid höjd beredskap.pdf; Förslag - Riksbankens föreskrifter och allmänna råd (RBFS 2026 X) om företag av särskild betydelse för genomförandet av betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.pdf
Uppföljningsflagga:	Följ upp
Flagga:	Har meddelandeflagga
Kategorier:	Björn
AppServerName:	public360_prod
DocumentID:	RR 2026-58:01
DocumentIsArchived:	-1

Hej,

Härmed remitteras **Förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om företag av särskild betydelse för betalningar i kris och vid höjd beredskap**.

Riksbanken föreslår nya föreskrifter och allmänna råd om företag av särskild betydelse för genomförandet av betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Föreskrifterna och de allmänna råden föreslås träda i kraft den 1 januari 2027. Bestämmelserna i 4–9 §§ föreslås dock tillämpas från och med den 1 juli 2027 för företag som avses i 3 § 7.

Riksbanken bifogar missiv, remisspromemoria och förslag till föreskrifter. Av remisspromemorian framgår Riksbankens motiveringar och överväganden till förslagen. Remissen publiceras också på Riksbankens hemsida, www.riksbank.se.

Ni ges härmed tillfälle att inkomma med skriftliga synpunkter på förslaget senast den 29 maj 2026. Svaret bör lämnas per e-post (i Word-format) till registratorn@riksbank.se och cbb@riksbank.se. Ange diarienummer 2026-00376 i ämnesraden på e-postmeddelandet. Remissvaren publiceras på Riksbankens hemsida.

Frågor om remissen kan skickas till cbb@riksbank.se.

Med vänlig hälsning

Registrator | Avdelningen för intern styrning och verksamhetsstöd | AIS/STAB
SVERIGES RIKSBANK
103 37 Stockholm
Tel: +46 8 787 00 00 |
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

Läs om hur Riksbanken hanterar personuppgifter i vår integritetspolicy.
Read about the Riksbank's handling of personal data in our integrity policy.

Missiv

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

Mottagare:
Enligt sändlista

DNR 2026-00376

Remiss: Riksbankens föreskrifter och allmänna råd om företag av särskild betydelse för genomförandet av betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap

2026-03-02

Ni ges härmed tillfälle att inkomma med skriftliga synpunkter på Riksbankens förslag till föreskrifter och allmänna råd om företag av särskild betydelse för genomförandet av betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap samt tillhörande remisspromemoria. Remissen publiceras även på Riksbankens hemsida, www.riksbank.se.

Remissvar lämnas senast den 29 maj 2026 i elektronisk form (Word-format) till registratorn@riksbank.se och cbb@riksbank.se, ange diarienummer 2026-00376 i ämnesraden. Remissvaren publiceras på Riksbankens hemsida.

Frågor om remissen kan skickas till cbb@riksbank.se.

Robert Sirkka
Avdelningschef

Avdelningen för intern styrning och verksamhetsstöd

Bilagor:

Förslag - Riksbankens föreskrifter och allmänna råd (RBFS 2026:X) om företag av särskild betydelse för genomförandet av betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap

Remisspromemoria - Förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om företag av särskild betydelse för betalningar i kris och vid höjd beredskap

Sändlista

Sändlista:

Arbetsförmedlingen

Bambora AB

Bankgirocentralen BGC Aktiebolag

Bankomat AB

Danske Bank A/S (svensk filial)

Euroclear Sweden AB

Finansbolagens Förening

Finansiell ID-Teknik BID AB

Finansinspektionen

Försvarsmakten

Getswish AB

Konkurrensverket

Loomis Sverige AB

Länsförsäkringar Bank AB

Länsstyrelsen Dalarna

Länsstyrelsen Stockholm

Myndigheten för civilt försvar

Myndigheten för digital förvaltning

Nets Filial Sverige

Nordea Bank Abp (svensk filial)

Näringslivets regelnämnd

Post- och telestyrelsen

Regelrådet

Riksgäldskontoret

Skandinaviska Enskilda Banken AB

Sparbankernas Riksförbund

Svenska Bankföreningen

Svenska Handelsbanken AB

Swedbank AB

Swedbank Pay AB

Swedish FinTech Association

Totalförsvarets plikt- och prövningsverk

Riksbankens föreskrifter och allmänna råd (RBFS 2026:X) om företag av särskild betydelse för genomförandet av betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap

Beslutade den DD MM 2026.

Riksbanken föreskriver följande med stöd av 13 kap. 1 § 10 och 11 lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank och beslutar följande allmänna råd.

_____

Tillämpningsområde och definitioner

1 § Dessa föreskrifter gäller för företag som bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar.

I föreskrifterna anges hur sådana företag, enskilt och i samverkan med Riksbanken, ska planera och förbereda samt utbilda och öva för att kunna upprätthålla den del av deras verksamhet som rör betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.

2 § De termer och uttryck som förekommer i dessa föreskrifter har samma innebörd som i lagen (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap. Därutöver avses med

betalningar: elektroniska betalningar och betalningar med kontanter samt andra betalningsmedel enligt 4 kap. lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank,

betalningsverksamhet: verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar,

elektroniska betalningar: betalningar med kontotillgodohavanden och elektroniska pengar enligt lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

fredstida krissituation: en situation som avviker från det normala och antingen drabbar många människor eller stora delar av samhället eller hotar grundläggande värden, eller som innebär en allvarlig störning eller en överhängande risk för en allvarlig störning av viktiga samhällsfunktioner och kräver samordnade och skyndsamma åtgärder från flera aktörer,

elektronisk identifiering: detsamma som i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG,

ombud: företag som bedriver verksamhet med att hämta, transportera och lämna kontanter,

operatör: företag som bedriver depåverksamhet för kontanter.

3 § Följande företag bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar

1. företag som har tillstånd att bedriva clearingverksamhet enligt 1 kap. 1 § lagen (2024:114) om clearing och avveckling av betalningar,
2. värdepapperscentraler med tillstånd enligt artikel 16 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 909/2014 av den 23 juli 2014 om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler samt ändring av direktiv 98/26/EG

och 2014/65/EU och förordning (EU) nr 236/2012 samt som står under Finansinspektionens tillsyn,

3. svenska kreditinstitut enligt 1 kap. 5 § 10 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och filialer till utländska kreditinstitut enligt 4 kap. 1 och 4 §§ samma lag, som har verksamhet i hela Sverige och som tillhandahåller betalkonton till privatpersoner eller företag samt som den 1 juli närmast föregående år hade mer än 70 miljarder kronor i inlåning från privatpersoner och företag, med undantag för finansiella företag,
4. svenska företag som tillhandahåller en tjänst för elektronisk identifiering och som har tecknat avtal om att tillhandahålla en sådan tjänst för betalning med minst tre kreditinstitut av den typ som anges i 3,
5. företag som har ingått avtal med Riksbanken enligt Riksbankens föreskrifter (RBFS 2023:2) om kontantförsörjning eller (RBFS 2023:1) om räntekostnadsersättning för kontanter som avskilts och lagrats i särskild ordning,
6. företag som är ombud eller operatör till företag av den typ som anges i 5, och
7. finansiella företag enligt 1 kap. 2 § 1 och 2 lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank som tillhandahåller sådan betaltjänst som anges i 1 kap. 2 § 5 andra ledet lagen (2010:751) om betaltjänster (inlösen av transaktionsbelopp) och som den 1 juli närmast föregående år hade löst in transaktionsbelopp för mer än 100 miljarder kronor.

Planering och förberedelse inför fredstida krissituationer och höjd beredskap

Planering och förberedelse inför fredstida krissituationer

4 § Av 5 kap. 4 § lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank framgår att företaget ska planera och förbereda för att kunna upprätthålla sin betalningsverksamhet under fredstida krissituationer.

Företaget ska fastställa rutiner och planer där det beskrivs hur betalningsverksamheten ska upprätthållas. Företaget ska fastställa vilken personal som behövs för att upprätthålla betalningsverksamheten, samt säkerställa tillgång till de lokaler och anläggningar samt den information och informationsteknik som behövs för att upprätthålla betalningsverksamheten. Av planerna ska det framgå vilka kritiska beroenden företaget har av externa varor och tjänster och hur företaget ska upprätthålla betalningsverksamheten vid bortfall av dessa.

Företagets planering och förberedelse ska dokumenteras och ses över årligen.

Planering och förberedelse inför höjd beredskap

5 § Av 5 kap. 4 § lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank framgår att företaget ska planera och förbereda för att kunna upprätthålla sin betalningsverksamhet vid höjd beredskap. Företaget ska ha en krigsorganisation för betalningsverksamheten vilken ska vara bemannad, utbildad och övad. Vad det innebär framgår av 6–10 §§.

Allmänna råd

Krigsorganisationen bör utformas med utgångspunkt i företagets organisation för hantering av fredstida krissituationer.

6 § Företaget ska planera för krigsorganisationens verksamhet och för hur övergången till krigsorganisationen ska gå till. Företagets planering och förberedelse inför höjd beredskap ska dokumenteras och ses över årligen.

7 § Av planeringen enligt 6 § ska följande framgå:

1. vilka uppgifter som ingår i företagets betalningsverksamhet vid höjd beredskap,
2. hur företaget ska organisera och leda betalningsverksamheten vid höjd beredskap,
3. hur företagets personalbehov ska tillgodoses för att upprätthålla betalningsverksamheten vid höjd beredskap och om det sker med egen eller tillförd personal,
4. hur företagets behov av lokaler och anläggningar ska tillgodoses för att upprätthålla betalningsverksamheten vid höjd beredskap samt vilka reservalternativ som finns,
5. hur företagets behov av information och informationsteknik ska tillgodoses för att upprätthålla betalningsverksamheten vid höjd beredskap,
6. hur företagets behov av skydd och bevakning ska tillgodoses för att upprätthålla betalningsverksamheten vid höjd beredskap,
7. vilka kritiska beroenden företaget har av externa varor och tjänster och hur företaget ska upprätthålla betalningsverksamheten vid bortfall av dessa vid höjd beredskap, inklusive alternativa rutiner för betaltjänster och betalningssystem,
8. vilka åtgärder företaget ska vidta om ett område där företaget har betalningsverksamhet behöver utrymmas, och
9. vad som i övrigt behövs för att företaget ska kunna upprätthålla betalningsverksamheten vid höjd beredskap.

8 § Vid planering och förberedelse inför höjd beredskap ska företaget beakta totalförsvarets krav. Det innebär att företaget som en del av det civila försvaret ska planera för att under minst tre månader kunna möta och hantera ett krig i Europa som leder till allvarliga konsekvenser för samhällets funktionalitet. Företaget ska planera för att kunna upprätthålla betalningsverksamheten under mycket ansträngda förhållanden i minst två veckor med främst egna resurser.

Vid den årliga översynen enligt 6 § ska företaget ta hänsyn till eventuella förändringar i totalförsvarets krav.

Allmänna råd

Att företaget beaktar totalförsvarets krav bör innebära att företaget anpassar planering och förberedelse utifrån gällande författningskrav samt regeringens och ansvariga myndigheters anvisningar och beslut som rör totalförsvaret.

Företaget bör ta stöd av Riksbankens planeringsförutsättningar och däri angivna vägledningar och styrande dokument för planering och förberedelse inför höjd beredskap.

Åtgärder som följer av planering

9 § Företaget ska vidta de förberedelseåtgärder som följer av planeringen enligt 4–8 §§.

Utbildningar och övningar

10 § Företaget ska ha en flerårig utbildnings- och övningsplan. Av planen ska framgå vilka långsiktiga mål som utbildningen och övningen syftar till att uppnå. Planen ska dokumenteras och ses över årligen.

Företaget ska genomföra årliga övningar av de förmågor som planeringen enligt 4–9 §§. syftar till att uppnå. Företaget ska också utvärdera övningarna samt dokumentera utvärderingen och omhänderta identifierade åtgärdsbehov i företagets planering och förberedelseåtgärder.

Allmänna råd
Företaget bör informera berörda arbets- och uppdragstagare om tystnadsplikten enligt 5 kap. 6 § lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank.

Deltagande i Riksbankens arbete

11 § Av 5 kap. 2 § och 4 § 2 lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank framgår att företaget ska delta i Riksbankens planering och förberedelse för att kunna fortsätta betalningsverksamheten under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Det innebär att företaget ska

1. delta i den samverkan som Riksbanken leder för att säkerställa att allmänheten kan genomföra betalningar vid fredstida krissituationer och höjd beredskap, och
2. identifiera och genomföra gemensamma åtgärder för att stärka förmågan att upprätthålla betalningsverksamhet under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.

12 § Företaget ska delta i den funktion för samordning och information som Riksbanken leder under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Detta innebär att företaget ska

1. kunna ta emot och förmedla larm vid en störning som påverkar genomförandet av betalningar,
2. förbereda för att kunna upprätta och dela lägesbilder för sin betalningsverksamhet,
3. skyndsamt informera Riksbanken vid en störning i företagets betalningsverksamhet som riskerar att allvarligt påverka allmänhetens möjligheter att göra betalningar, och
4. använda de gemensamma tekniska system som Riksbanken har pekat ut för funktionen.

Uppgiftsskyldighet

13 § Företaget ska lämna upplysningar till Riksbanken som är nödvändiga för tillämpningen av bestämmelsen om allmän tjänsteplikt enligt 5 kap. 5 § lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank.

Undantag

14 § Om det finns särskilda skäl får Riksbanken i enskilda fall medge undantag från tillämpningen av dessa föreskrifter.

---

1) Dessa föreskrifter och allmänna råd träder i kraft den 1 januari 2027.
2) Bestämmelserna i 4–9 §§ tillämpas dock från och med den 1 juli 2027 för företag som avses i 3 § 7.
3) Genom föreskrifterna upphävs Riksbankens föreskrifter och allmänna råd (RBFS 2023:3) om företag av särskild betydelse för genomförandet av betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.

REMISSPROMEMORIA

DATUM: 2026-03-02

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

DNR 2026-00376

Förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om företag av särskild betydelse för betalningar i kris och vid höjd beredskap

Sammanfattning

Riksbanken föreslår nya föreskrifter som innebär att fler företag än tidigare bedöms bedriva verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar enligt 5 kap. 4 § lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank, riksbankslagen. Utöver de företag som omfattas av Riksbankens nuvarande föreskrifter och allmänna råd (RBFS 2023:3) innebär förslaget att vissa företag med verksamhet inom inlösen av transaktionsbelopp även ska omfattas av föreskrifterna.

Förslaget innebär att kraven vad gäller företagens beredskapsarbete utvecklas. Särskilt fokus har lagts på att tydliggöra och konkretisera kraven som rör företagens planering inför ett läge av höjd beredskap. Förslagen i de nya föreskrifterna utgår från de krav som totalförsvaret ställer, som har utvecklats sedan gällande föreskrifter trädde i kraft. Förslaget innehåller även en ny bestämmelse om företagens uppgiftsskyldighet, och kraven som rör företagens deltagande i Riksbankens verksamhet har tydliggjorts.

Riksbanken föreslår även allmänna råd som ska ge företagen stöd i sitt arbete med att etablera en krigsorganisation och beakta totalförsvarets krav.

Föreskrifterna och de allmänna råden föreslås träda i kraft den 1 januari 2027. För de tillkommande företagen föreslås dock bestämmelserna om intern planering och förberedelse inför fredstida krissituationer och höjd beredskap träda i kraft först den 1 juli 2027.

Innehåll

FÖRSLAG TILL NYA FÖRESKRIFTER OM FÖRETAG AV SÄRSKILD BETYDELSE FÖR BETALNINGAR I KRIS OCH VID HÖJD BEREDSKAP 1

1 UTGÅNGSPUNKTER 3
1.1 Bakgrund 3
1.2 Syftet med översyn av nu gällande föreskrifter 3
1.3 Alternativ reglering 4
1.4 Rättsliga förutsättningar 5
2 FÖRSLAG OCH MOTIVERING 6
2.1 Definitioner 6
2.2 Tillämpningsområde 6
2.3 Företagens planering och förberedelse inför fredstida krissituationer 8
2.4 Företagens planering och förberedelse inför höjd beredskap 9
2.5 Företagen ska ha en krigsorganisation 9
2.6 Företagens planering för övergång till krigsorganisation 10
2.7 Vad som ska framgå av planerna inför höjd beredskap 10
2.8 Företagen ska beakta totalförsvarets krav 13
2.9 Åtgärder som följer av företagens planering 15
2.10 Företagens utbildningar och övningar 15
2.11 Företagens deltagande i Riksbankens planering och förberedelser 16
2.12 Riksbankens funktion för samordning och information 17
2.13 Företagens uppgiftsskyldighet 18
2.14 Undantag 19
2.15 Ikraftträdande 19
3 FÖRSLAGETS KONSEKVENSER 19
3.1 Konsekvenser för samhället och konsumenterna 19
3.2 Konsekvenser för företagen 20
3.3 Konsekvenser för Riksbanken 21
3.4 Konsekvenser för domstolar 21
3.5 Konsekvenser ur ett EU-rättsligt perspektiv 22

1 Utgångspunkter

1.1 Bakgrund

I 5 kap. riksbankslagen beskrivs Riksbankens och vissa företags ansvar och uppgifter avseende fredstida krissituationer och höjd beredskap. Ansvaret innebär att Riksbanken ska ha en god förmåga att upprätthålla sin verksamhet samt att allmänheten ska kunna göra betalningar under fredstida krissituationer[1] och vid höjd beredskap[2]. Vid höjd beredskap får Riksbanken även, i den omfattning som behövs för att allmänheten ska kunna göra betalningar, besluta hos vilka arbets- eller uppdragsgivare allmän tjänsteplikt ska fullgöras, och vilka arbets- eller uppdragstagare som ska omfattas av allmän tjänsteplikt.

Företag som bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar ska planera och förbereda för att kunna fortsätta verksamhet som avser betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Riksbanken ska även övervaka att företagen uppfyller sina skyldigheter.

I Riksbankens föreskrifter och allmänna råd (RBFS 2023:3), hädanefter nu gällande föreskrifter, anges vilka företag som bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för betalningar. I föreskrifterna ställer Riksbanken även krav på hur företag som bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för betalningar ska planera och förbereda samt utbilda och öva för att kunna upprätthålla den del av sin verksamhet som avser betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. De nu gällande föreskrifterna trädde i kraft den 1 februari 2024.

1.2 Syftet med översyn av nu gällande föreskrifter

Företag av särskild betydelse för genomförandet av betalningar

De företag som omfattas av nu gällande föreskrifter ansvarar för stora delar av betalningarna som genomförs i Sverige. Uppskattningsvis finns det dock hundratals andra aktörer av olika slag och storlek som har en roll i genomförandet av betalningar. Syftet med översynen av kretsen företag är att säkerställa att företag med en central roll för att betalningar ska kunna genomföras, vidtar behövliga planerings- och förberedelseåtgärder inför fredstida krissituationer och höjd beredskap. I samband med översynen har Riksbankens fokus varit att identifiera aktörer som bidrar till stor marginalnytta för att allmänheten ska kunna göra betalningar i fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.

[1] En fredstida krissituation avser en situation som avviker från det normala, drabbar många människor, stora delar av samhället eller hotar grundläggande värden, innebär en allvarlig störning eller en överhängande risk för en allvarlig störning av viktiga samhällsfunktioner och kräver samordnade och skyndsamma åtgärder från flera aktörer (6 § förordningen [2022:524] om statliga myndigheters beredskap).

[2] Höjd beredskap är antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap. Regeringen får besluta om höjd beredskap om Sverige är i krigsfara eller om det råder sådana utomordentliga förhållanden på grund av att det är krig utanför Sveriges gränser eller att Sverige har varit i krig eller krigsfara. Högsta beredskap råder om Sverige är i krig (1 och 3 §§ lagen [1992:1403] om totalförsvar och höjd beredskap). En beredskapshöjning innebär att totalförsvaret aktiveras och är ett sätt för samhället att snabbt ställa om för att fungera vid krigsfara och i krig.

Kraven i föreskrifterna

Föreskrifterna anger att företagen ska beakta totalförsvarets krav i sin planering och förberedelse inför höjd beredskap. Flera företag har haft önskemål om förtydligande av vad detta innebär. Behovet har även framförts inom samverkansstrukturen Civil Beredskap Betalningar (CBB), där företagen som omfattas av föreskrifterna ingår. I översynen har Riksbanken därför fokuserat på att konkretisera vad totalförsvarets krav innebär för företagens planering och förberedelse. Översynen har även inriktats mot att tydliggöra kraven vad gäller företagens deltagande i Riksbankens verksamhet och företagens uppgiftsskyldighet.

Sedan de nu gällande föreskrifterna trädde i kraft har det fattats ett nytt försvarsbeslut för perioden 2025–2030[3] och Försvarsmakten och Myndigheten för civilt försvar har tagit fram nya utgångspunkter för totalförsvaret[4]. Inriktningar som framgår av dessa beslut och underlag integreras i de nya föreskrifterna.

Det övergripande syftet med översynen av kraven är att säkerställa att företagen som omfattas av föreskrifterna vidtar nödvändiga planerings- och förberedelseåtgärder, deltar i Riksbankens arbete samt lämnar de uppgifter som behövs för att kunna fortsätta sin betalningsverksamhet under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.

1.3 Alternativ reglering

Ett alternativ till att i föreskrifter ange vilka företag som bedriver verksamhet av särskild betydelse för genomförandet av betalningar, vilka krav de ska omfattas av och vilka uppgifter de ska lämna, är att i stället besluta om allmänna råd.

Allmänna råd är rekommendationer till företagen. De säkerställer dock inte att företagens planering och förberedelse bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Riksbanken bedömer därför att tydlighet i reglering gällande vilka företag som omfattas och vad de ska göra bäst uppnås genom föreskrifter. Det finns ett egenvärde i att företagens planering och förberedelser liknar varandra i vissa avseenden, eftersom respektive företag verkar inom en betalningskedja som är beroende av andra företag. Genom att reglera deras planering och förberedelser i föreskrifter minskar risken att företagen tolkar kraven i riksbankslagen olika.

Ett alternativ till att reglera företagens uppgiftsskyldighet gällande allmän tjänsteplikt i föreskrifter skulle kunna vara att begära in sådana uppgifter vid behov med stöd av 12 kap. 1 § 5 riksbankslagen. Det är dock viktigt att uppgifterna lämnas löpande för att Riksbanken ska kunna vidta åtgärder om regeringen beslutar om allmän tjänsteplikt. Riksbanken bedömer därför att det är mest lämpligt att reglera uppgiftsskyldigheten i föreskrifterna.

I Riksbankens förslag till allmänna råd framgår att företagen bör ta stöd av Riksbankens planeringsförutsättningar i arbetet. Riksbanken avser att uppdatera planeringsförutsättningarna inför att de nya föreskrifterna träder i kraft för att ge företagen ytterligare vägledning.

[3] Totalförsvaret 2025–2030, prop. 2024/25:34.
[4] Utgångspunkter för totalförsvaret 2025–2030, FM2025-19772:2 och MSB 2025-08877.

1.4 Rättsliga förutsättningar

Riksbanken ska enligt 5 kap. 1 § riksbankslagen ha en god förmåga att upprätthålla sin verksamhet under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap, inbegripet att allmänheten ska kunna göra betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.

Riksbanken ska enligt 5 kap. 2 § riksbankslagen planera och förbereda för att kunna fortsätta sin verksamhet under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Riksbanken ska enligt samma bestämmelse beakta totalförsvarets krav.

Av 5 kap. 3 § riksbankslagen framgår att Riksbanken ska genomföra gemensamma utbildningar och övningar för bankens egen personal och för arbets- och uppdragstagare i företag som bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar.

Företag som bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar har enligt 5 kap. 4 § riksbankslagen ett ansvar att (1) planera och förbereda för att kunna fortsätta verksamhet som avser betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap, (2) delta i Riksbankens verksamhet enligt 2 och 3 §§, och (3) se till att arbets- och uppdragstagare får den utbildning och övning som behövs. Riksbanken ska övervaka att ett företag uppfyller dessa skyldigheter.

Riksbanken får enligt 5 kap. 5 § riksbankslagen besluta, i den omfattning som behövs för att allmänheten ska kunna göra betalningar vid höjd beredskap, hos vilka arbets- eller uppdragsgivare allmän tjänsteplikt ska fullgöras, och vilka arbets- eller uppdragstagare som ska omfattas av allmän tjänsteplikt. Detta gäller företag som bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar och Riksbankens beslut får endast avse arbets- och uppdragstagare som inte tas i anspråk av totalförsvaret i övrigt.

Riksbanken får enligt 13 kap. 1 § 10 riksbankslagen meddela föreskrifter om vilka företag som avses i 5 kap. 3 §, det vill säga vilka företag som bedriver verksamhet av särskild betydelse för genomförandet av betalningar.

Riksbanken får enligt 13 kap. 1 § 10 riksbankslagen meddela föreskrifter om vilken verksamhet som avses i 5 kap. 4 § riksbankslagen, det vill säga följande delområden.

1. Vilken planering och förberedelse företagen ska genomföra för att kunna fortsätta sin betalningsverksamhet under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap (5 kap. 4 § 1).
2. I vilken omfattning och på vilket sätt företagen ska delta i Riksbankens planering och förberedelse för att Riksbankens verksamhet ska kunna fortsätta under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap (5 kap. 2 § och 4 § 2).
3. I vilken omfattning och på vilket sätt företagen ska delta i Riksbankens genomförande av utbildningar och övningar för Riksbankens och företagens arbets- och uppdragstagare (5 kap. 3 och 4 § 2).
4. Hur företagen ska se till att arbets- och uppdragstagare får behövlig utbildning (5 kap. 4 § 3).

Av 13 kap. 1 § 11 framgår att Riksbanken även får meddela föreskrifter om företagens uppgiftsskyldighet enligt 12 kap. 1 §. Enligt 12 kap. 1 § 5 ska företag som bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar, på begäran av

Riksbanken, lämna de uppgifter som är nödvändiga för Riksbankens verksamhet enligt 5 kap.

Om ett företag inte följer uppgiftsskyldigheten enligt 12 kap. 1 § eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 13 kap. 1 § får Riksbanken besluta om föreläggande för att få företaget att följa kraven. Ett beslut om föreläggande får, enligt 12 kap. 2 § riksbankslagen, förenas med vite.

2 Förslag och motivering

2.1 Definitioner

Riksbankens förslag: Termer och uttryck som förekommer i föreskrifterna ska ha samma innebörd som i lagen (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap. Därutöver ska vissa centrala begrepp definieras i föreskrifterna.

Skälen för förslaget: Vissa begrepp som är av central betydelse för föreskrifterna bör definieras. De termer och uttryck som förekommer i föreskrifterna bör ha samma innebörd som i lagen om totalförsvar och höjd beredskap. Det gäller bland annat begreppet höjd beredskap.

Vidare behöver vissa ytterligare centrala begrepp i föreskrifterna definieras för att det ska bli tydligare vilka företag som omfattas av dem. De begrepp som bör definieras är *betalningar*, *betalningsverksamhet*, *elektroniska betalningar*, *fredstida krissituation*, *elektronisk identifiering*, *ombud* samt *operatör*. Begreppet betalningar definieras i nu gällande föreskrifter och ändras inte. Med begreppet fredstida krissituation avses detsamma som i 6 § förordningen om statliga myndigheters beredskap. Begreppen ombud och operatör förekommer i nu gällande föreskrifter och någon ändring i sak avseende dessa begrepp är inte avsedd.

2.2 Tillämpningsområde

Riksbankens förslag: Föreskrifterna ska gälla för företag som bedriver verksamhet av särskild betydelse för genomförande av betalningar. Dessa företag är fortsatt vissa kreditinstitut och vissa företag som bedriver clearingverksamhet, elektronisk identifiering, betalningsinfrastruktur samt vissa företag som förvarar, uppräknar och transporterar kontanter. Därutöver ska även vissa företag som har verksamhet med inlösen av transaktionsbelopp anses bedriva verksamhet av särskild betydelse för genomförande av betalningar.

Skälen för förslaget:

Företag som enligt nu gällande föreskrifter bedöms bedriva verksamhet av särskild betydelse för genomförandet av betalningar

Av förarbetena till riksbankslagen framgår att företag som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar bland annat avser företag som deltar i Riksbankens betalningsavvecklingssystem, olika betaltjänstleverantörer, kortföretag, företag som tillhandahåller e-legitimation för inloggning till internettjänster, företag som

tillhandahåller mobilapplikationer för överföringar av pengar, företag som bedriver verksamhet som påverkar tillgången till kontanter i Sverige och företag som tillhandahåller grundläggande betaltjänster när det gäller uttag av kontanter och hantering av dagskassor.[5]

De företag som omfattas av nu gällande föreskrifter är vissa kreditinstitut och vissa företag som bedriver clearingverksamhet, tillhandahåller elektronisk identifiering, betalningsinfrastruktur samt vissa företag som förvarar, uppräknar och transporterar kontanter. Dessa företag bör fortsatt anses bedriva verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar. Riksbanken föreslår däremot att regleringen justeras med anledning av att lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden har ersatts med lagen (2024:114) om clearing och avveckling av betalningar. Den aktör som omfattas av nu gällande föreskrifter i egenskap av tillhandahållare av en betalapplikation omfattas av lagen om clearing och avveckling av betalningar.[6] Därutöver har regeringen beslutat att Myndigheten för digital förvaltning från och med 1 januari 2027 ska slås samman med Post- och telestyrelsen.[7] De nya föreskrifterna har därför justerats vad gäller tillhandahållande av tjänster för elektronisk identifiering och underskrift. Dessa justeringar avser ingen ändring i sak.

Företag som bör anses bedriva verksamhet av särskild betydelse för genomförandet av betalningar

Det ska finnas en tydlig marginalnytta med att utöka kretsen företag som omfattas av föreskrifterna. Riksbanken har därför fokuserat på att identifiera företag som tillhandahåller kritiska betaltjänster som är svåra att ersätta och vars avbrott skulle innebära betydande störningar för allmänhetens möjlighet att genomföra betalningar.

De allra flesta betalningar i Sverige, mätt i antalet transaktioner, sker med kort. Vid en kortbetalning är flera parter involverade. Det finns olika modeller för hur betalningarna struktureras. Den vanligaste är fyrpartsmodellen, där inlösen av transaktionsbelopp utförs av en kortinlösare.[8] Kortinlösare är finansiella företag som tillhandahåller betaltjänsten inlösen av transaktionsbelopp, dvs. en betaltjänst där en betaltjänstleverantör accepterar och behandlar betalningsmottagarens betalningstransaktioner för att sedan överföra medel till betalningsmottagaren.[9]

När en kortinnehavare genomför en kortbetalning vidarebefordrar betalningsmottagaren transaktionsinformationen till kortinlösaren, som i sin tur överför informationen till kortnätverket. Kortnätverket kontaktar därefter kortutgivaren, vanligtvis en bank, för att auktorisera transaktionen. Auktoriseringen sker vid köptillfället och innebär att kortutgivaren, för kortinnehavarens räkning, åtar sig att debitera beloppet vid ett senare tillfälle. Efter att auktoriseringen har mottagits bekräftar kortinlösaren transaktionen gentemot betalningsmottagaren och möjliggör därigenom att köpet genomförs.

[5] En ny riksbankslag, prop. 2021/22:41 s. 227.
[6] Se Finansinspektionens tillståndsbeslut, FI dnr 24-30532, 2026-01-29 och 2 kap. 1 och 3 §§ lagen om clearing och avveckling av betalningar.
[7] Regeringsbeslut, Fi2024/02416, 2024-12-05.
[8] Fyrpartsmodellen används av kortnätverken Visa och Mastercard. Trepartsmodellen är exempel på en annan modell i vilken kortutgivare och kortinlösare är samma part.
[9] 1 kap. 4 § lagen (2010:751) om betaltjänster.

Kortinlösaren säkerställer därefter, för betalningsmottagarens räkning, att motsvarande belopp i ett senare skede överförs till betalningsmottagarens konto.

Kortinlösare har alltså en central och avgörande roll vid genomförandet av en kortbetalning, eftersom frånvaron av en aktör som förmedlar auktorisering och genomför inlösen innebär att betalningen inte kan genomföras och att betalningsmottagaren inte kan få betalt.[10]

Det finns ett begränsat antal aktörer i Sverige som tillhandahåller kortinlösen. De står tillsammans för den övervägande delen av inlösta transaktionsbelopp. Dessa företag löser in transaktionsbelopp för mer än 100 miljarder kronor var under ett kalenderår. Riksbanken bedömer att inlösenföretag av denna storlek bör anses bedriva verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar. De aktörer som faller inom dessa kriterier är i dagsläget PayEx Sverige AB, Bambora AB[11] och Nets Filial Sverige[12]. PayEx Sverige AB:s verksamhet avseende kortinlösen bedrivs från och med november 2025 som ett eget bolag, Swedbank Pay AB.

2.3 Företagens planering och förberedelse inför fredstida krissituationer

Riksbankens förslag: Företagens planering och förberedelse inför fredstida krissituationer ska fortsatt omfatta att fastställa rutiner som beskriver hur betalningsverksamheten ska upprätthållas och fastställa vilken personal som behövs för detta. Företagen ska även fortsatt säkerställa tillgång till lokaler samt information och informationsteknik som behövs för detta. Av företagens planer ska det även framgå vilka kritiska externa beroenden företagen har och hur de ska upprätthålla betalningsverksamheten om dessa varor och tjänster inte finns tillgängliga. Företagens planering och förberedelse ska fortsatt dokumenteras och ses över årligen.

Skälen för förslaget: I Riksbankens förslag skiljs kraven inför fredstida kriser från kraven som rör höjd beredskap. Syftet är att det ska bli tydligare vilka skillnader som finns mellan planering och förberedelse inför fredstida kriser och höjd beredskap. Kraven som rör fredstida kriser är i princip likalydande med kraven i de nu gällande föreskrifterna. Vissa språkliga justeringar har gjorts för att harmonisera kraven med de som gäller planering och förberedelse inför höjd beredskap. Riksbanken föreslår mer omfattande förändringar i kraven som rör planering och förberedelse inför ett läge med höjd beredskap, se avsnitt 2.4–2.9.

För företag på betalningsmarknaden gäller sedan tidigare omfattande reglering om hur de ska upprätthålla sin verksamhet vid fredstida kriser. Den ger en bra grund för företagens planering och förberedelse inför fredstida krissituationer, exempelvis på kontinuitetsområdet.

[10] Det finns undantag där betalningen kan genomföras utan kontakt med kortinlösaren, exempelvis om betalningen sker offline.
[11] Bambora AB är en del av det franska bolaget Wordline SA.
[12] Nets Filial Sverige har även sedan den 1 augusti 2022 ramavtal med Riksgäldskontoret avseende kortinlösen, betalväxel och betalterminaler.

Det tillägg som Riksbanken föreslår jämfört med nu gällande föreskrifter är att företagen ska identifiera sina kritiska externa beroenden och hur de ska upprätthålla betalningsverksamheten om dessa varor och tjänster inte finns tillgängliga. Beroenden av andra parter, exempelvis leverantörer och underleverantörer, kan bland annat avse personal, lokaler och utrustning eller informations- och kommunikationsteknik. Riksbankens övergripande bedömning är att om företagen lever upp till kraven i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2024:20) om rapportering av incidenter och informationsregister enligt EU:s förordning om digital operativ motståndskraft för finanssektorn har de också goda förutsättningar att leva upp till de nya kraven i Riksbankens föreslagna föreskrifter.

2.4 Företagens planering och förberedelse inför höjd beredskap

Riksbankens bedömning: Kraven på företag av särskild betydelse för genomförandet av betalningar bör harmoniseras med de krav som Myndigheten för civilt försvar ställer på statliga myndigheter inför och vid höjd beredskap.

Skälen för bedömningen: Riksbankens förslag på krav som rör företagens planering och förberedelse inför höjd beredskap innehåller flera ändringar i förhållande till de nu gällande föreskrifterna. Riksbanken har lagt särskild vikt vid dessa krav av flera skäl. Ett av dem är att det har fattats ett nytt försvarsbeslut för perioden 2025–2030[13] och att nya utgångspunkter för totalförsvaret[14] har tagits fram. Som nämnts i tidigare avsnitt syftar förslaget till föreskrifter till att tydliggöra hur totalförsvarets krav har utvecklats, och vad det innebär för företagens planering och förberedelse inför höjd beredskap.

Myndigheten för civilt försvar är den myndighet som har huvudansvar för att samordna det civila försvaret. Myndigheten för civilt försvar har meddelat föreskrifter och allmänna råd (MSBFS 2025:4) om statliga myndigheters uppgifter inför och vid höjd beredskap. Riksbanken bedömer att det finns goda skäl för att kraven på företag av särskild betydelse för betalningar liknar de krav som Myndigheten för civilt försvar ställer på statliga myndigheter. Ett skäl är att totalförsvarets krav gäller alla, både myndigheter och privata aktörer. Därför är det lämpligt att kraven på företagens planering och förberedelse är jämförbara med statliga myndigheters. Ett annat skäl är att det underlättar för företagen om de i större utsträckning kan ta stöd av Myndigheten för civilt försvars vägledningar och inriktningar.

2.5 Företagen ska ha en krigsorganisation

Riksbankens förslag: Företagen ska ha en krigsorganisation för betalningsverksamheten. Organisationen ska vara bemannad, utbildad och övad. Genom allmänna råd tydliggörs att utformningen av krigsorganisationen bör ta hänsyn till hur företagets organisation för hantering av fredstida krissituationer är utformad.

Skälen för förslaget: Av 5 kap. 4 § riksbankslagen följer att företagen ska planera och förbereda för att kunna fortsätta sin verksamhet som avser betalningar vid höjd

[13] Totalförsvaret 2025–2030, prop. 2024/25:34.
[14] Utgångspunkter för totalförsvaret 2025–2030. FM2025-19772:2 och MSB 2025-08877.

beredskap. Företagen bör därför ha en krigsorganisation.[15] Genom att ta fram en krigsorganisation måste företagen avgöra vilka verksamheter de behöver prioritera och bedriva vid höjd beredskap och ytterst krig.[16] När organisationen är definierad ska den bemannas, utbildas och övas. För det krävs flera åtgärder.

Det finns goda skäl att samordna planeringen för fredstida krissituationer med planeringen inför höjd beredskap där det är möjligt. Det är viktigt att företagen i sin planering undviker parallella strukturer och processer som gör det svårt att övergå från en krisorganisation till en krigsorganisation. Därför föreslår Riksbanken allmänna råd som tydliggör att krigsorganisationen bör utformas på ett sätt som är anpassat efter hur planeringen för fredstida krissituationer är utformad. Krigsorganisationen ska dock alltid vara dimensionerad och utformad för krigets krav.

2.6 Företagens planering för övergång till krigsorganisation

Riksbankens förslag: Företagens planering inför höjd beredskap ska avse såväl krigsorganisationens verksamhet som hur övergången till krigsorganisationen ska gå till. Denna planering ska dokumenteras och ses över årligen.

Skälen för förslaget: Det ska också finnas en planering för hur företaget ska ställa om till sin krigsorganisation. Hur omställningen ska gå till beror på den betalningsverksamhet företaget bedriver – i vissa fall handlar det om mindre ändringar. Om det krävs större omställningar, där verksamheten exempelvis ska bedrivas från annan plats än i fredstid, behöver det framgå i planerna hur företaget ska agera när beredskapen höjs på olika sätt. Beredskapen kan höjas genom att regeringen beslutar om skärpt beredskap med olika former av geografiska eller verksamhetsmässiga avgränsningar.[17] Företagen behöver även vara förberedda för ett läge där högsta beredskap tillkännages genom beredskapslarm.[18]

Planeringen för krigsorganisationen behöver hållas aktuell och revideras när nya ingångsvärden finns eller nya behov uppstår. Planeringen bör därför ses över minst årligen.

2.7 Vad som ska framgå av planerna inför höjd beredskap

Riksbankens förslag: Företagens planer inför höjd beredskap ska fortsatt omfatta deras behov av personal, lokaler samt information och informationsteknik. Därutöver ska det också framgå vilka uppgifter som ingår i företagens betalningsverksamhet och hur verksamheten ska organiseras och ledas vid höjd beredskap. Det ska även framgå vilka kritiska externa beroenden företagen har och hur de ska upprätthålla sin betalningsverksamhet om dessa varor och tjänster inte finns tillgängliga.

I planerna ska företagen även ange hur de ska tillgodose sina behov av skydd och bevakning samt vilka åtgärder de ska vidta om regeringen beslutar om utrymning av ett område där de har betalningsverksamhet. Dessutom ska det framgå vad som i övrigt

[15] En ny riksbankslag, prop. 2021/22:41 s. 129.
[16] Se mer på Myndigheten för civil försvars hemsida, https://www.mcf.se/sv/amnesomraden/beredskap-for-kris-och-krig/beredskap-for-aktorer/krigsorganisation/planera-krigsorganisation/, hämtad 2026-02-27.
[17] Se 1, 3 och 4 §§ lagen om totalförsvar och höjd beredskap.
[18] Se 9 och 10 §§ förordningen (2015:1053) om totalförsvar och höjd beredskap.

behövs för att företagen ska kunna upprätthålla sin betalningsverksamhet vid höjd beredskap.

Skälen för förslaget: Bestämmelsen ska tydliggöra en lägsta gemensam nivå av planering för att företagen ska kunna upprätthålla sin betalningsverksamhet vid höjd beredskap. Företagen är nära sammankopplade och beroende av varandra för att betalningar ska kunna genomföras. Vissa planerings- och förberedelseåtgärder är så pass kritiska att de bör specificeras i föreskrifterna. Om företagen har en viss grundläggande planering för att upprätthålla sin betalningsverksamhet, ökar möjligheten till att betalningar kan genomföras även vid höjd beredskap.

Riksbanken bedömer att en konkretisering av vad som ska ingå i företagens planer tydliggör och underlättar för företagen i deras planering. Det är upp till det enskilda företaget hur planeringen ska dokumenteras. Det centrala är att företaget har planer som motsvarar kraven i föreskrifterna. I vissa fall finns det behov av att planeringen omfattar ytterligare områden än de som framgår av föreskrifterna. Företagen bör själva bedöma vilka planer som krävs för att upprätthålla betalningsverksamheten vid höjd beredskap. Företagens planer bör därför även omfatta vad som i övrigt behövs för att de ska kunna upprätthålla betalningsverksamheten vid höjd beredskap.

Nedan följer en övergripande beskrivning av de delar som ska ingå i planeringen enligt förslaget. Riksbanken kommer även att ge ut en utförligare vägledning i en uppdaterad version av Riksbankens planeringsförutsättningar.

1) Företagens uppgifter vid höjd beredskap

I planeringen bör företagen ange vilka uppgifter i deras betalningsverksamhet som ska kunna upprätthållas vid höjd beredskap. Det innebär att företagen även bör identifiera vilka delar av verksamheten de eventuellt inte ska upprätthålla vid höjd beredskap samt eventuell tillkommande verksamhet.

2) Organisation och ledning vid höjd beredskap

I planeringen bör företagen ange hur de ska organisera och leda sin verksamhet vid höjd beredskap. Det inkluderar hur ansvar och arbetsuppgifter ska fördelas. Om företagets organisation och ledning i fredstid anses vara fullgod även vid höjd beredskap kan detta framgå av planerna.

3) Personalbehov vid höjd beredskap

Kravet på att planeringen ska omfatta företagens personalbehov bör vara kvar även i de nya föreskrifterna men omformuleras.

Planeringen bör inkludera hur företagen ska tillgodose sina personalbehov och om de gör det med egen eller tillförd personal, som konsulter. Det innebär bland annat att företagen behöver identifiera vilken personal de behöver för sin betalningsverksamhet, inventera vilken personal som finns kvar i organisationen vid höjd beredskap och vilken personal som är krigsplacerad i en annan verksamhet. Om arbets- eller uppdragstagare som är nödvändiga för företagets verksamhet är krigsplacerade hos en annan aktör måste företaget samverka med den aktören för att gemensamt bestämma var arbets- eller uppdragstagaren gör störst nytta för totalförsvaret. En totalförsvarspliktig som är krigsplacerad med stöd av lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt får inte omfattas av ett

beslut om allmän tjänsteplikt.[19] Riksbankens beslut om allmän tjänsteplikt enligt 5 kap. 5 § riksbankslagen får inte heller avse arbets- och uppdragstagare som i övrigt tas i anspråk av totalförsvaret.

4) Behov av lokaler och anläggningar vid höjd beredskap

Kravet om att planeringen ska omfatta företagens behov av lokaler bör vara kvar även i de nya föreskrifterna men omformuleras.

Planeringen bör omfatta hur företagen ska använda sina lokaler och anläggningar vid höjd beredskap och vilka reservalternativ som finns. Företagens behov av lokaler och anläggningar varierar, och planeringen för hur de ska användas vid höjd beredskap kan därför se olika ut och variera i omfattning. Planeringen kan också handla om hur lokalerna ska anpassas vid höjd beredskap, exempelvis vid bortfall av el och datakommunikation.

5) Behov av information och informationsteknik vid höjd beredskap

Kravet om att planeringen ska omfatta företagens behov av information och informationsteknik bör vara kvar även i de nya föreskrifterna men omformuleras.

Den finansiella sektorn är tydligt beroende av informationsteknik. Det är därför viktigt att företagen identifierar sina behov av exempelvis it-system och it-drift, och planerar för hur de ska få tillgång till informationsteknik och information vid höjd beredskap.

6) Företagens behov av skydd och bevakning vid höjd beredskap

Företagen bör identifiera sina behov av skydd och bevakning och planera för hur de ska tillgodose dem vid höjd beredskap. Det innebär bland annat att företagen bör ta hänsyn till att verksamheten kan utsättas för stridshandlingar, inkluderat farliga ämnen (CBRNE). Företagen bör i förväg ha dokumenterat och planerat för hur de ska skydda exempelvis personal, lokaler, anläggningar och verksamhet vid höjd beredskap. Planeringen ska omfatta hur lämpliga skydds- och bevakningsåtgärder ska kunna genomföras på ett praktiskt och realistiskt sätt.

7) Kritiska beroenden vid höjd beredskap

Företagen bör identifiera vilka kritiska externa beroenden de har och hur de ska upprätthålla verksamheten om dessa varor och tjänster inte finns tillgängliga. Det innebär att företagen analyserar hur höjd beredskap kan påverka tillgängligheten till de varor och tjänster de behöver samt vilka alternativ som finns, exempelvis avseende energiförsörjning och datakommunikation. Hur det skiljer sig från planeringen inför fredstida kriser kommer att variera mellan företagen, eftersom det beror på vilka externa beroenden de har.

[19] 6 kap. 3 § förordningen (1995:238) om totalförsvarsplikt.

8) Företagens åtgärder vid utrymning

Företagen bör planera för att kunna flytta verksamheten om behov uppstår, exempelvis vid ett utrymningsbeslut enligt lagen (2006:546) om utrymning och inkvartering m.m. under höjd beredskap. Behovet av planering kan variera för företagen, beroende på hur spridd deras betalningsverksamhet är geografiskt. Företagen bör utgå från att se över vilka beroenden de har till olika geografiska områden och vilka åtgärder de ska vidta för att upprätthålla sin betalningsverksamhet om något av dessa måste utrymmas.

9) Vad som i övrigt behövs för att upprätthålla betalningsverksamheten

Företagen bör ha de planer som behövs för att upprätthålla sin betalningsverksamhet vid höjd beredskap. I enskilda fall kan det uppstå behov av vissa specifika planer. Företagen kan därför behöva ha planer som omfattar fler områden än de som anges i föreskrifterna. Det bör därför vara respektive företags ansvar att säkerställa att de planer som krävs för att kunna upprätthålla betalningsverksamheten vid höjd beredskap finns på plats.

2.8 Företagen ska beakta totalförsvarets krav

Riksbankens förslag: Företagen ska fortsatt beakta totalförsvarets krav vid planering och förberedelse inför höjd beredskap. Det innebär att de, som en del av det civila försvaret, ska planera och förbereda för att under minst tre månader kunna möta och hantera ett krig i Europa som får allvarliga konsekvenser för samhället. Företagens planering och förberedelse ska syfta till att kunna upprätthålla sin betalningsverksamhet under mycket ansträngda förhållanden i minst två veckor med främst egna resurser. De ska även ta hänsyn till eventuella förändringar i totalförsvarets krav.

I allmänna råd tydliggörs att företagen bör anpassa sin planering och förberedelse utifrån gällande författningskrav samt regeringens och ansvariga myndigheters anvisningar och beslut som rör totalförsvaret. Företagen bör även ta stöd av Riksbankens vägledande dokument samt de stödjande dokument som nämns i det.

Skälen för förslaget: Enligt de nu gällande föreskrifterna ska företagen beakta totalförsvarets krav när de planerar och förbereder inför höjd beredskap. Riksbanken omfattas av samma krav enligt 5 kap. 2 § riksbankslagen. Regleringen i nu gällande föreskrifter syftar till att underlätta Riksbankens och företagens samverkan för att kunna fortsätta betalningsverksamhet under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.[20]

Riksbanken föreslår att i föreskrifterna konkretisera vad totalförsvarets krav innebär för företagens planering och vilken förmåga planeringen ska syfta till att uppnå. Behovet av förtydligande av detta har framförts av företagen.

Riksbankens föreskriftsrätt avseende företagens verksamhet enligt 5 kap. 4 § riksbankslagen omfattar vilken förmåga företagens planering och förberedelse ska syfta till att uppnå. I förarbetena till bestämmelsen jämfördes kravet på företagens planering och förberedelse med den tidigare gällande 2 § Post- och telestyrelsens föreskrifter (1995:1) om fredstida planering för totalförsvarets behov av

[20] Jfr. En ny riksbankslag, prop 2021/22:41 s. 228.

telekommunikation m.m.[21] Den senare bestämmelsen reglerade vissa företags ansvar för fredstida planering och innehöll krav om vilken förmåga denna planering skulle syfta till att uppnå vid höjd beredskap och krig. Kraven innefattade exempelvis att företagen skulle kunna fortsätta driften av verksamheten – i ordinarie eller särskilt förberedda arbetsplatser, styra och överföra nationell trafik inom Sverige och ställa personal till förfogande för samverkan. Riksbankens föreskrifter bör på samma sätt tydliggöra vilka mål företagens planering ska inriktas mot.

Totalförsvarets krav fastställs genom de övergripande mål som riksdagen har beslutat om. Att företagen beaktar totalförsvarets krav innebär bland annat att företagens planering utgår från inriktningar i försvarsbeslut och anpassas till ändrade säkerhetspolitiska förhållanden och andra nya omständigheter.[22] Det finns även en stor mängd författningar som har betydelse för företagens beredskap inför och vid höjd beredskap. Det kan till exempel handla om att bedöma hur lagar och förordningar som specifikt avser höjd beredskap och krig påverkar företagens verksamhet. Att beakta totalförsvarets krav i planeringen inför höjd beredskap innebär att omsätta dessa övergripande krav i den egna verksamheten. En stor del av beredskapsutvecklingen konkretiseras i totalförsvars-planeringen, med olika former av underlag som stöd. Totalförsvarets krav kan dock komma att variera över tid utifrån det säkerhetspolitiska läget, hotbilden, ambitioner, resurser och de förutsättningar finns som vid olika tidpunkter inom både totalförsvaret och verksamhetsområdet.

Sedan de nu gällande föreskrifterna trädde i kraft har Sverige inträtt som medlem i Nato. Det har även fattats ett nytt försvarsbeslut för perioden 2025–2030.[23] Av beslutet framgår att totalförsvaret är en angelägenhet för hela samhället och att förmågan att stå emot allvarliga störningar i samhällets funktionalitet i krig är central för att totalförsvaret ska kunna utgöra ett verkningsfullt bidrag till Natos samlade avskräckningsförmåga.[24] Enligt beslutet ska planeringen av det civila försvaret utgå från att under minst tre månader kunna möta och hantera ett krig i Europa som leder till allvarliga konsekvenser för samhällets funktionalitet. Tre månader bedöms ge samhället tid att ställa om till krigstida förhållanden. Det skapar också förutsättningar för att kunna hantera en längre period av allvarlig säkerhetspolitisk kris eller krig.[25]

Försvarsmakten och Myndigheten för civilt försvar har tagit fram gemensamma utgångspunkter som utgör grunden för Sveriges planering och utveckling av totalförsvaret under perioden 2025–2030.[26] Utgångpunkterna gäller alla aktörer inom totalförsvaret. Där framgår att det civila försvaret behöver bygga upp en förmåga att under minst två veckor kunna upprätthålla de viktiga samhällsfunktionerna med främst egna resurser, till exempel under den inledande fasen av ett krig. Det innebär att den som bedriver samhällsviktig verksamhet ska kunna säkerställa att den upprätthålls, trots mycket ansträngda förhållanden och stora osäkerheter. För det krävs till exempel förberedda

[21] En ny riksbankslag, prop. 2021/22:41 s. 129.
[22] Jfr. a. prop. s. 128.
[23] Totalförsvaret 2025–2030, prop. 2024/25:34.
[24] A. prop. s. 58 f.
[25] A. prop. s. 109.
[26] Utgångspunkter för totalförsvaret 2025–2030, FM2025-19772:2 och MSB 2025-08877.

planer, förnödenheter och varor, säkerställande av personal och andra konkreta åtgärder.[27]

Eftersom betalningsförmedling utgör en viktig samhällsfunktion[28] bör företagen integrera dessa tidsperspektiv i sin planering och förberedelse inför höjd beredskap.

Riksbanken har beslutat om planeringsförutsättningar som utgör ett stöd för företagens arbete med att uppfylla kraven i Riksbankens föreskrifter. En uppdaterad version av Riksbankens planeringsförutsättningar publiceras inför att de nya föreskrifterna träder i kraft. Företagen bör ta stöd av Riksbankens planeringsförutsättningar samt vägledande dokument som nämns däri, och eventuella ytterligare och uppdaterade vägledningar, för att förbereda sig inför ett läge med höjd beredskap.

2.9 Åtgärder som följer av företagens planering

Riksbankens förslag: Företagen ska vidta de förberedelseåtgärder som följer av deras planering inför fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Skälen för förslaget: Riksbankens föreskrifter avser bland annat vilken planering och förberedelse företagen ska genomföra för att kunna fortsätta sin betalningsverksamhet under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Begreppen planering och förberedelse avser både själva processen att skapa en plan och att vidta åtgärder i förväg. Riksbankens bemyndigande att meddela föreskrifter omfattar såväl planeringsprocessen som vilka förberedelse- och planeringsåtgärder företagen ska vidta inför fredstida krissituationer och höjd beredskap.[29]

Enligt Riksbankens förslag ska företagen bland annat säkerställa tillgång till lokaler och anläggningar samt den information och informationsteknik som de behöver för att upprätthålla sin betalningsverksamhet vid fredstida krissituationer och höjd beredskap. Företagen ska även planera för hur de ska tillgodose behovet av personal och skydd och bevakning vid höjd beredskap. Det är dock viktigt att planeringen följs av konkreta åtgärder för att höja företagens förmåga att upprätthålla sin betalningsverksamhet vid fredstida kriser och höjd beredskap.

2.10 Företagens utbildningar och övningar

Riksbankens förslag: Företagen ska fortsatt ha en flerårig utbildnings- och övningsplan där det framgår vilka långsiktiga mål de ska uppnå genom utbildningarna och övningarna. Planen ska dokumenteras och ses över årligen.

Företagen ska även fortsatt genomföra övningar och utvärderingar av företagens förmågor samt omhänderta identifierade åtgärdsbehov.

I allmänna råd tydliggörs att företagen bör informera berörda arbets- och uppdragstagare om tystnadsplikten enligt riksbankslagen.

[27] Utgångspunkter för totalförsvaret 2025–2030, FM2025-19772:2 och MSB 2025-08877, s. 13.
[28] Lista med viktiga samhällsfunktioner: Utgångspunkt för att stärka samhällets beredskap, Myndigheten för civilt försvar, (MCF0018).
[29] En ny riksbankslag, prop. 2021/22:41 s. 256.

Skälen för förslaget: Av 5 kap. 4 § riksbankslagen framgår att företagen ska se till att arbetstagare och uppdragstagare får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna upprätthålla sin betalningsverksamhet vid fredstida krissituationer och höjd beredskap. För att företagens interna utbildnings- och övningsverksamhet ska vara ändamålsenlig bör det finnas en flerårig plan som beskriver omfattningen av den planerade utbildnings- och övningsverksamheten. Att utbildnings- och övningsplanen är flerårig innebär att den bör sträcka sig minst två år framåt och även beskriva hur företagen ska omhänderta identifierade behov och förmågeökningar under en längre period. Det bör även framgå av föreskrifterna att övnings- och utbildningsplanen ska dokumenteras och ses över årligen.

Kravet på att företagen ska genomföra årliga övningar bör vara kvar även i de nya föreskrifterna men omformuleras. Den föreslagna justeringen avser därmed ingen ändring i sak.

I 5 kap. 6 § riksbankslagen regleras tystnadsplikt för arbets- och uppdragstagare hos företag som bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar. Den som på grund av bestämmelser i 5 kap. riksbankslagen eller de föreslagna föreskrifterna har fått kännedom om en enskilds affärs- eller driftförhållanden eller förhållanden av betydelse för totalförsvaret eller annars för Sveriges säkerhet får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han eller hon har fått veta. Riksbanken föreslår därför allmänna råd som tydliggör att företagen som omfattas av de föreslagna föreskrifterna bör informera arbets- och uppdragstagare om innebörden av tystnadsplikten enligt riksbankslagen och att det är straffbart att bryta mot den. Bestämmelser om brott mot tystnadsplikt finns i 20 kap. 3 § brottsbalken.

2.11 Företagens deltagande i Riksbankens planering och förberedelser

Riksbankens förslag: Företagen ska fortsatt identifiera och genomföra gemensamma åtgärder för att stärka förmågan att upprätthålla betalningsverksamheten. Företagen ska även fortsatt delta i Riksbankens beredskapssamverkan avseende betalningar.

Skälen för förslaget: Kravet på att företagen ska delta i Riksbankens samverkan om företagens planering och förberedelse bör vara kvar även i de nya föreskrifterna men omformuleras. Sedan nu gällande föreskrifter trädde i kraft har Riksbanken etablerat processer och arbetsformer i samverkansstrukturen CBB, som ligger till grund för det arbete som Riksbanken bedriver tillsammans med de företag som omfattas av föreskrifterna. Avsikten är att processerna och arbetsformerna fortlöper på samma sätt även efter att de nya föreskrifterna har trätt i kraft. Den föreslagna justeringen avser därmed ingen förändring i sak.

Kravet på att identifiera och genomföra gemensamma åtgärder bör också vara kvar i de nya föreskrifterna, men tydliggöras så att det framgår att de gemensamma åtgärderna som företagen ska vidta tillsammans med Riksbanken föregås av gemensamma analyser. Vilka gemensamma åtgärder som ska prioriteras utvärderas därför gemensamt men avgörs ytterst av Riksbanken.

Riksbankens ansvar enligt 5 kap. 2 § riksbankslagen innebär att Riksbanken till exempel ska analysera sårbarheter, hot eller risker för betalningar såsom aggregerade analyser av

betalningsflöden från avsändare till mottagare. Vidare ska Riksbanken vidta förberedelser för alternativa rutiner för Riksbankens betalningsavvecklingssystem, till exempel vid elavbrott, och använda andra driftsrutiner för betalningsavvecklingssystemet om de elektroniska systemen inte fungerar i en fredstida krissituation eller vid höjd beredskap.[30] Eftersom företagens ansvar för planering och förberedelse bygger på att Riksbanken och företagen ska samverka för att upprätthålla möjligheten för allmänheten att genomföra betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap[31], bör de gemensamma åtgärderna avse motsvarande förberedelser hos företagen. Det kan exempelvis handla om att företagen säkerställer att de kan upprätthålla sin betalningsverksamhet offline om el- och datakommunikation skulle ligga nere. För företagen kan det handla om åtgärder av både enklare och mer omfattande karaktär, med varierande kostnader.

2.12 Riksbankens funktion för samordning och information

Riksbankens förslag: Företagen ska delta i den funktion för samordning och information som Riksbanken leder under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Företagen ska kunna ta emot och förmedla larm, skyndsamt informera om en störning i sin betalningsverksamhet och använda de gemensamma tekniska system som pekas ut av Riksbanken. Därutöver ska företagen förbereda för att kunna upprätta och dela lägesbilder inom funktionen.

Skälen för förslaget: Vid störningar i genomförandet av betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap ska Riksbanken omgående upprätta en ledningsfunktion för samordning och information.[32] Kravet i de nu gällande föreskrifterna om deltagande i Riksbankens funktion för samordning och information bör kvarstå men med en annan utformning. För att funktionen ska kunna bedriva samordning och dela information vid en inträffad händelse krävs deltagande från företagen. Det bör därför framgå av föreskrifterna att företagen ska delta i funktionen.

Det bör också framgå att företagen ska kunna ta emot information när funktionen sammankallas och förmedla den till berörda funktioner i sin egen organisation. Att snabbt kunna dela information vid störningar är viktigt för att skapa en lägesbild. Företagen bör därför även förbereda för att kunna upprätta och dela lägesbilder avseende betalningsverksamheten inom ramen för funktionen.

Tidig informationsdelning gör det lättare att samordna åtgärder vid en störning. Företagen bör därför skyndsamt informera Riksbanken om det uppstår en störning i deras betalningsverksamhet som riskerar att allvarligt påverka allmänhetens möjligheter att göra betalningar. Funktionen använder gemensamma tekniska system för att underlätta samordning och informationsdelning. Företagen bör därför använda de gemensamma tekniska system som Riksbanken anvisar för funktionen.

[30] En ny riksbankslag, prop. 2021/22:41 s. 227.
[31] A. prop. s. 228.
[32] A. prop. s. 281.

2.13 Företagens uppgiftsskyldighet

Riksbankens förslag: Företagen ska lämna uppgifter till Riksbanken som är nödvändiga för tillämpningen av bestämmelsen om allmän tjänsteplikt enligt 5 kap. 5 § riksbankslagen.

Skälen för förslaget: Av 12 kap. 1 § 5 riksbankslagen framgår att företag som bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar på begäran av Riksbanken ska lämna de uppgifter som är nödvändiga för Riksbankens verksamhet enligt 5 kap. riksbankslagen.

Av 5 kap. 5 § riksbankslagen framgår att Riksbanken får besluta, i den omfattning som behövs för att allmänheten ska kunna göra betalningar vid höjd beredskap, hos vilka arbets- eller uppdragsgivare allmän tjänsteplikt ska fullgöras, och vilka arbets- eller uppdragstagare som ska omfattas av allmän tjänsteplikt. Detta gäller företag som bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar och får inte avse arbets- och uppdragstagare som tas i anspråk av totalförsvaret i övrigt.

Tillämpningen av bestämmelsen i 5 kap. 5 § riksbankslagen förutsätter att det råder höjd beredskap och att regeringen enligt 6 kap. 1 § lagen om totalförsvarsplikt har föreskrivit om att det råder allmän tjänsteplikt. En sådan föreskrift kan avse en viss del av landet eller en viss verksamhet. Beredskapslarm innebär en föreskrift om allmän tjänsteplikt.[33]

Totalförsvarsplikten gäller för individer mellan 16 och 70 år som är svenska medborgare eller bosatta i landet.[34] Allmän tjänsteplikt kan bland annat fullgöras genom att den som är totalförsvarspliktig kvarstår i sin anställning eller fullföljer ett uppdrag.[35] En totalförsvarspliktig som omfattas av allmän tjänsteplikt är skyldig under straffansvar att utföra sitt arbete och är samtidigt förhindrad att lämna sin anställning eller uppdrag.[36] Den som omfattas av allmän tjänsteplikt ska få del av beslutet genom anslag på arbetsplatsen eller på annat lämpligt sätt.[37]

Riksbankens beslut enligt 5 kap. 5 § riksbankslagen innebär en avgränsning av hos vilka arbets- och uppdragsgivare tjänsteplikten ska fullgöras samt vilka arbets- och uppdragstagare som berörs av plikten. Beslutet om vilka arbets- och uppdragstagare som berörs av allmän tjänsteplikt kan avse hela arbetsstyrkan vid en viss arbetsplats och behöver inte vara preciserat till vissa personer. Om de personer som ska tas i anspråk med allmän tjänsteplikt inte kan avgränsas på något sådant sätt, måste varje enskild totalförsvarspliktig som omfattas av beslutet namnges eller på annat sätt individualiseras.[38]

Den information som Riksbanken kan komma att behöva inför ett beslut enligt 5 kap. 5 § riksbankslagen är bland annat uppgifter om företagens nyckelprocesser, behov av personal och företagens disponibilitetskontroller, det vill säga kontroll av vilken personal som tas i anspråk av totalförsvaret i övrigt.

[33] 14 § 1 förordningen om totalförsvar och höjd beredskap.
[34] 1 kap 2 § lagen om totalförsvarsplikt.
[35] 6 kap. 2 § 1 st. 1 lagen om totalförsvarsplikt.
[36] 10 kap. 2 § lagen om totalförsvarsplikt.
[37] 6 kap. 4 § lagen om totalförsvarsplikt.
[38] Totalförsvarsplikt, prop. 1994/95:6 s. 192.

2.14 Undantag

Riksbankens förslag: Vid särskilda skäl kan Riksbanken medge undantag från tillämpningen av dessa föreskrifter.

Skälen för förslaget: Det bör finnas möjlighet för Riksbanken att i enskilda fall medge undantag från tillämpningen av föreskrifterna. Bestämmelserna träffar samtliga företag som omfattas av föreskrifterna. Samtidigt har företagen olika verksamheter och Riksbanken bedömer att kraven i enskilda fall kan få oavsiktliga eller uppenbart oproportionerliga konsekvenser för enskilda företag. För att kunna ge undantag från kraven i ett enskilt fall behövs en särskild bestämmelse om detta.

2.15 Ikraftträdande

Riksbankens förslag: Föreskrifterna ska träda i kraft den 1 januari 2027. Bestämmelser som rör företagens planering och förberedelse inför fredstida kriser och höjd beredskap ska börja tillämpas av den nya kretsen företag från och med den 1 juli 2027.

Skälen för förslaget: Föreskrifterna bör träda i kraft så snart som möjligt samtidigt som företagen bör få tillräckligt med tid att utföra arbetet. Föreskrifterna innehåller ändringar som förtydligar och i vissa delar utvecklar de krav som ställs på företagen i dagsläget. Riksbanken bedömer att de företag som omfattas av nu gällande föreskrifter bör ha stora möjligheter att upprätta planer som följer de nya föreskrifterna före den 1 januari 2027. De tillkommande företagen bör däremot få mer tid på sig att anpassa sitt interna arbete i enlighet med föreskrifternas krav. Därför föreslår Riksbanken att de bestämmelser som rör företagens planering och förberedelse inför fredstida kriser och höjd beredskap ska börja tillämpas av de företag som anges i 3 § 7 vid ett senare tillfälle. För dessa företag bör bestämmelserna i 4–9 §§ tillämpas från och med den 1 juli 2027.

3 Förslagets konsekvenser

Nedan redogör Riksbanken för de konsekvenser som Riksbanken bedömer att föreskrifterna får för samhället och konsumenterna, företagen, Riksbanken, förvaltningsmyndigheter och domstolar samt ur ett EU-rättsligt perspektiv. Konsekvensbeskrivningen utgår från de förändringar som föreslås jämfört med Riksbankens nu gällande föreskrifter.

3.1 Konsekvenser för samhället och konsumenterna

Syftet med att meddela nya föreskrifter på området är att förbättra förutsättningarna för att kunna göra betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Riksbanken förväntar sig därför att föreskrifterna leder till nytta för såväl allmänheten som samhället i stort. Fler företag omfattas i Riksbankens förslag, vilket Riksbanken bedömer kommer att stärka allmänhetens möjligheter att göra betalningar i fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.

3.2 Konsekvenser för företagen

Berörda företag

Riksbanken föreslår att de tolv företag som i dag omfattas av Riksbankens nu gällande föreskrifter fortsatt ska göra det. Föreskrifterna innehåller ändringar som både förtydligar och utvecklar de krav Riksbanken ställer på företagen. Riksbanken bedömer att kostnaderna för den planering som ska utföras främst har sin grund i bestämmelserna i riksbankslagen och det rådande säkerhetspolitiska läget. Riksbankens övergripande bedömning är att förslaget inte bör leda till några omfattande konsekvenser för företagen som redan omfattas av föreskrifterna. De föreslagna uppdateringarna utgår från totalförsvarets krav, som företagen redan nu ska beakta vid sin planering inför höjd beredskap. Företagen kan komma att behöva använda sig av vissa tekniska system som Riksbanken pekar ut för samordning och information. Det kommer dock att föregås av en särskild behovs- och konsekvensutredning. De ytterligare krav som Riksbanken föreslår bör därför inte medföra några större konsekvenser för företagen i förhållande till de krav som redan ställs på dem i dag.

Riksbanken föreslår att fler företag ska omfattas av föreskrifterna. I dagsläget innebär förslaget att tre ytterligare företag omfattas. De anställda i dessa företag kommer då att omfattas av en ny tystnadsplikt. Eftersom den personalen får antas vara van vid att hantera känsliga uppgifter som omfattas av tystnadsplikt, bör detta dock i praktiken inte innebära några påtagliga förändringar.

De tre tillkommande företagen kommer att omfattas av krav på planering och deltagande i Riksbankens arbete. Riksbanken bedömer att de föreslagna föreskrifterna kommer att innebära ökade kostnader för företagen. De utgör dock inte några små eller medelstora företag. Hur mycket tid och arbete som dessa företag kan behöva lägga ner på sin planering beror dock givetvis på hur långt de redan har kommit i sitt beredskapsarbete. Vilken tidsåtgång och hur stora investeringar som behövs för att de ska kunna bygga upp och därefter förvalta den förmåga som föreskrifterna kräver kommer sannolikt att skilja sig åt mellan företagen, eftersom det beror på hur stort företaget är och vilka behov verksamheten har.

Därutöver beror kostnadernas storlek på hur omfattande planeringen är. Vilken tid och vilka resurser som tilldelas det konkreta utvecklingsarbetet och med vilken ambition planeringen genomförs påverkar givetvis kostnaderna. Det kan tillkomma kostnader för företagen i form av vissa investeringar i tekniska system för att delta i Riksbankens funktion för samordning och information.[39] Det kan också tillkomma kostnader för gemensamma förmågehöjande åtgärder som ska vidtas enligt 11 §. Riksbanken ansvarar för att dessa kostnader ska vara proportionerliga för företagen. Vid denna bedömning utgår Riksbanken i första hand från hur väl åtgärderna bidrar till att nå den långsiktiga målbilden för samhällets totalförsvarsplanering.

De möjliga utfallen är så många att det inte bedöms möjligt att ge en tillförlitlig bild av företagens kostnader med exempelberäkningar. Därför är det svårt att beräkna den samlade tidsåtgången och kostnader för företagen.

[39] Som angetts ovan kommer ett utpekande av ett sådant system dock att föregås av en särskild behovs- och konsekvensutredning.

Föreskrifterna ska utgöra en gemensam lägsta nivå för planeringen inför fredstida krissituationer och höjd beredskap. Kraven i dem får anses leda till en liten kostnad i relation till vilka åtgärder företagen skulle behöva vidta vid höjd beredskap om sådan planering inte genomförs. Det kan dock uppstå behov av anpassningar i enskilda fall. Riksbanken har av den anledningen valt att införa en undantagsbestämmelse i föreskrifterna som gör det möjligt att ge dispens från vissa krav.

Sammantaget anser Riksbanken att förslagen till föreskrifter inte skapar mer långtgående kostnader eller begränsningar för företagen än vad som är nödvändigt för att uppnå syftet med regleringen. Konsekvenserna för företagen är proportionerliga, både beträffande vilka företag som ska omfattas av föreskrifterna och vilka åtgärder de ska vidta, och är inte mer långtgående än nödvändigt.

Konkurrensförhållanden

De föreslagna föreskrifterna kan påverka konkurrensförhållandena mellan de företag som omfattas av föreskrifterna och de som inte gör det.

De företag som omfattas av föreskrifterna behöver resurser för att bygga upp och förvalta den förmåga som krävs för att de ska kunna upprätthålla sin betalningsverksamhet i fredstida krissituationer och höjd beredskap. För de företag som inte omfattas finns inga motsvarande krav.

Genom att uppfylla kraven i föreskrifterna stärker företagen sin förmåga att upprätthålla sin verksamhet. Ett företag som är förberett för att fungera vid krigsfara och krig har också bättre möjligheter att hantera pandemier, naturkatastrofer och andra fredstida kriser. Det skulle kunna påverka företagens kundunderlag positivt om företaget uppskattas ha bättre möjligheter att leverera sina tjänster i fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.

3.3 Konsekvenser för Riksbanken

Riksbanken bedömer att föreskrifterna inte kommer leda till omfattande konsekvenser för Riksbanken. Riksbanken kommer att fortsätta arbetet inom samverkansstrukturen CBB tillsammans med företagen, utifrån de övergripande ramar och processer som har tagits fram sedan de föreskrifter som nu gäller trädde i kraft. Genom de nya föreslagna föreskrifterna samordnar Riksbanken en större krets företag, både i det förberedande arbetet och i förhållande till den funktion som Riksbanken leder under fredstida kriser och vid höjd beredskap. Föreskrifterna innebär också att det blir fler företag som Riksbanken kommer att följa upp genom övervakning. Riksbankens bedömning är dock att föreskrifterna kommer att leda till en ökad tydlighet både för företagen som ska följa dem och för Riksbanken i sin övervakande roll. Det bedöms i sin tur effektivisera arbetet.

Riksbanken bedömer därmed att föreskrifterna inte kommer att få betydande konsekvenser för Riksbanken.

3.4 Konsekvenser för domstolar

Riksbanken bedömer att föreskrifterna kommer att leda till marginella konsekvenser för domstolar. Om ett företag inte uppfyller kraven i föreskrifterna får Riksbanken besluta om föreläggande att vidta rättelse, så att föreskrifterna följs. Riksbanken får förena

föreläggandet med vite. Företagen kan överklaga dessa beslut till allmän förvaltningsdomstol. Antalet överklaganden av förelägganden och ansökningar om utdömande av vite med anledning av dessa föreskrifter bedöms kunna komma att handla om högst ett fåtal per år.

3.5 Konsekvenser ur ett EU-rättsligt perspektiv

Riksbanken bedömer att föreskrifterna överensstämmer med och inte går utöver de skyldigheter Sverige har som medlem i Europeiska unionen.